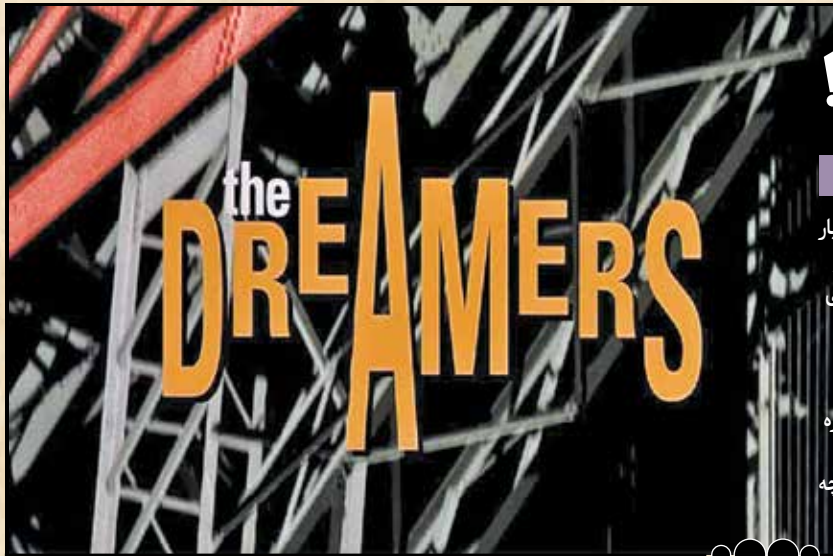

مثلاً ورود کابوسی ممنوع!

نکته‌هایی درباره فیلم‌هایی که اسم رؤیا را یک می‌کشند

سینما با رؤیا گره خورده است، چه آن هنگام که رؤیای تصویر متحرک به مرور و با مرارت‌های بسیار به حقیقت پیوست و پدیده سینما شکل گرفت و چه آن زمان که پس از آزمون و خطاهای اولیه و تاتی کردن ابتدایی تکنیکی و داستانی، نوبت به خیالپردازی هارسید. یکی از نخستین سینماگرانی که با نوآوری هایش، به رؤیا و فانتزی در سینما عینیت بخشید و راه را برای بعدی‌ها هموار کرد، شعبده‌باز فرانسوی ژرژ ملیس بود. با وجود اینکه در سال‌های اخیر درام‌های اجتماعی و فیلم‌های ناتوا لیستی بروبایی دارد، اما همچنان از شأن و شکوه رؤیا در سینما کاسته نشده و فیلم‌های خیالپردازی، در سفری دلپذیر ما را با خود همراه می‌کنند. می‌شد اینجا به آثاری از این دست اشاره کرد، اما ماراه ساده‌تر را انتخاب کردیم و صرفاً سراغ برخی فیلم‌ها رفتیم که از کلمه رؤیا در آنها استفاده شده است. با این حال حتی همین واژه نیز برای پروبال دادن به خیال کفایت می‌کند و چه بسا که بعضی از این آثار هم به همین منظور از این کلمه در عنوان فیلم استفاده کرده‌اند.

عنوان بندی فیلم «رویا بین‌هایی» بر تار دو بر تولوچی

۱. رؤیای شب نیمه تابستان / ۱۹۳۵

خیالپردازی شکسپیر

یک قصه شاه‌پریانی از ویلیام شکسپیر ساخته ویلیام دیترله و مکس راینهارت و با بازی جیمز کاکنی که معمولاً با نقش‌های خشن و گنگستری به یاد آورده می‌شود و چند سال قبلش در «دشمن مردم»، گریپ‌فروت را توی صورت جین هارلو کوبیده بود! تیتراژ آغازین بعد از Ouverture شش دقیقه‌ای، با رعایت خیال و رؤیا طراحی شده و کلمات در پس‌زمینه تصویر نقاشی شده شب و ماه و ستاره و جنگل، به صورت موج و رؤیاگونه روی تصویر ظاهر می‌شوند.

۲. رؤیاها / ۱۹۹۰

زیر سایه گودزیلا!

اسم کامل و درست فیلم، رؤیا‌های آکیرا کوروساوا است که همان سرچراغی تیتراژ به آن اشاره می‌شود. از نکات قابل اشاره دیگر در تیتراژ اول، حضور نام‌های هیسائو کوروساوا و ایشیرو هوندا است؛ اولی پسر بزرگ آکیرا کوروساوا است که تهیه‌کننده فیلم بود و دومی هم که با سمت مشاور خلاق در خدمت استاد بود، بیشتر با کارگردانی سری فیلم‌های گودزیلا شناخته می‌شود. باز از موارد قابل اشاره در تیتراژ آغازین اینکه، ابتدا اسم

عوامل فنی نوشته می‌شود و بعد اسم بازیگران می‌آید. آخرین بازیگری هم که اسم او در تیتراژ نوشته می‌شود، مارتین اسکورسیزی است که در فیلم، نقش ونگوگ را بازی می‌کند.

۳. چه رؤیا‌هایی می‌آیند / ۱۹۹۸

تیتراژ قصه‌گو

اولین تصویری که می‌بینیم، رابین ویلیامز ولوشده و چشم فرو بسته در قایقی روی آب است. همان موقع «فیلمی از وینسنت وارد» روی تصویر و کنار قایق نقش می‌بندد و بعد روایت کریس (ویلیامز) شروع می‌شود. اسم خود ویلیامز هم کمی بعدتر نوشته می‌شود، آنجا که برای همسر آینده‌اش دست تکان می‌دهد. یکی از ویژگی‌های تیتراژ فیلم، جلورفتن قصه است و ما تا شروع داستان اصلی، از نحوه آشنایی زوج فیلم و عاشق شدن‌شان تا ازدواج، بچه دار شدن و حتی مرگ دو فرزندشان مطلع می‌شویم.

۴. مرثیه‌ای برای یک رؤیا / ۲۰۰۰

چه کابوس‌هایی می‌آیند

این فیلم دارن آرونوفسکی، یکی از بهترین شروع‌ها و تیتراژها را دارد. همان تصاویر اولیه، اعتیاد سارا به برنامه‌ای تلویزیونی را به ما نشان می‌دهد و کشمکش او و پسر معتادش هری هم با روش اسپلیت اسکرین، آن را روشن‌تر می‌کند. در ادامه هری معتاد همراه دوست سیاهپوستش، تلویزیون را برای فروش از خانه خارج می‌کنند و از ردیف زنان میانسال و کهنسال رد می‌شوند. بعد در زمینه سیاه، اسم بازیگران فیلم روی تصویر نقش می‌بندد که بلافاصله پس از ظاهر شدن، همچون شخصیت‌شان در فیلم، دچار فروپاشی می‌شود. موسیقی کلینت منسل هم با تأثیرگذاری هرچه بیشتر، تصاویر تیتراژ را همراهی می‌کند.

۵. رؤیا بین‌ها / ۲۰۰۳

پاریس همیشه با ماست

یکی از درخشان‌ترین تیتراژهای تاریخ سینما را در همین فیلم برناردو برتولوچی می‌بینیم؛ دوربین یک مسیر طولانی روی پایه‌ها و اجزای برج ایفل، تیلت (حرکت عمودی) می‌کند و جزئیات معماری و مهندسی این نماد فرانسه را به تصویر می‌کشد. استفاده گرافیکی از رنگ‌های آبی و قرمز (از رنگ‌های اصلی پرچم فرانسه) روی این سازه، بخوبی پیش‌درآمدی بر فضا و قصه فیلم است که به ماجراهای مه ۱۹۶۸ می‌پردازد.

۶. نهنگ عنبر: سلکشن رؤیا / ۱۳۹۵

تقدیم به علی معلم

خود لوگوی فیلم که از حرف B استفاده می‌کند و تداعی‌کننده روی دوم نوار کاست‌های دهه‌های گذشته است و اینجا به قسمت دوم اثر اشاره دارد، شاید مهم‌ترین ویژگی تیتراژ باشد. از نکات دیگر قابل اشاره در تیتراژ اول این است که سامان مقدم، به‌عنوان نویسنده، تهیه‌کننده و کارگردان، فیلم را به علی معلم تقدیم می‌کند که در فاصله تولید تا اکران فیلم از دنیا رفت. تیتراژ پایانی فیلم با حال و هوای اثر سنخیت بیشتری دارد و نوشته‌ها با آهنگی شیش و هشت روی تصویر بال‌های آرزو که در شب به آسمان می‌روند، ظاهر می‌شود. ضمن اینکه همین دست آهنگ‌ها و رؤیا فروشی‌ها به هر حال در گیشه جواب داد و فیلم با فروش بیش از ۲۰ میلیارد تومان، تا اینجا ششمین فیلم پر فروش تاریخ سینمای ایران است.

ایران جمعه شماره ۳۴ دوره جدید (ضمیمه آخر هفته روزنامه ایران)

صاحب امتیاز: خبرگزاری جمهوری اسلامی / مدیر مسئول: مهدی شفیعی / سردبیر: جواد دلیری

معاونان سردبیر: امیر یوسفی، سرگه بارسقیان / طراحی لیات: خسرو نقیعی / دبیر ویژه نامه: محسن بوالحسنی / دبیر مجله دوم (پرسه): میترا فردوسی

تحریریه: صابر محمدی، ابراهیم افشار، نگار حسینی، فرحناز دهقی، فاطمه رجبی، مریم میری، علی رستگار، یگانه خدای، بهناز مرشدی و کیمیا سموات

دبیر اجرایی: جواد عبدی / دبیر عکس: ابوالفضل نسایی / مدیر هنری: محمد طاهری / مدیر فنی: حجت حکیمی

صفحه آرایی: محمد عباسپور، دنیا حق‌شنو، مهدی بخشی / ویراستاری و حروفچینی: گروه ویراستاری و حروفچینی «ایران»

لیتوگرافی و چاپ: مؤسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران